

Werkvorm 1

Zon en regen

Leeftijd: 4-12 jaar

Setting: individueel

Wanneer bruikbaar?

Kinderen kunnen soms slimme te leren vaardigheden bedenken die niet handig zijn om echt uit te voeren. Bijvoorbeeld een kind dat gepest wordt: 'Mijn broertje zegt altijd: sla ze maar terug! Dat wil ik wel leren!'

Deze werkvorm is bruikbaar bij kinderen die het moeilijk vinden om een effectieve vaardigheid te kiezen. Om niet in de valkuil te stappen dat je een door jou opgelegde keuze presenteert, kan deze werkvorm je helpen om toch zoveel mogelijk de keuze van het kind te volgen.

Wat gaan we doen?

Bij deze werkvorm nodig je het kind uit om verschillende manieren te bedenken om met een lastige situatie om te gaan. Al die manieren ga je straks samen rubriceren bij drie weertypen: zon (effectieve vaardigheden), halfbewolkt (wel effectief, maar lastig om te leren), of regen (niet zo slim om echt uit te voeren).

Hoe werkt het?

Nadat je samen met het kind het probleemgedrag hebt verkend, bedenken jullie samen hoe de situatie anders kan: alle mogelijke oplossingen komen voorbij. Als je er een aantal hebt ga je ze gezamenlijk rubriceren op het weertype zon, halfbewolkt en regen. Je kunt ook halfbewolkt weglaten als je dat handiger vindt. Tot slot kies je er uit de zon-kaartjes één als de te leren vaardigheid.

In deze werkvorm leren kinderen dat niet alle oplossingen effectief zijn en dat je altijd kunt kiezen voor gedrag.

Route

Stap 1 Voorbereiding

Maak drie kaartjes en teken op het eerste kaartje een zon, op het tweede kaartje een zon half achter de wolken en op het derde kaartje een wolk met regen. Daarnaast heb je een tiental lege kaartjes bij de hand. Voer met het kind een gesprekje over de situatie die je als probleem of als lastig ervaart. Zoek in dit gesprek de herkenning bij het kind en stel vragen als:

- Wat is lastig?
- Ik denk dat je... lastig vindt, klopt dat?
- Wanneer vooral?
- Wat gebeurt er dan?
- Hoe reageren anderen (andere kinderen, leraar, ouder)?

Zoek een zo concreet mogelijke situatie waarin het gedrag voorkomt.

Stap 2 Samen denken

Vraag het kind hoe het zou zijn als die situatie zich niet meer zou voordoen. Wat zou dan anders gaan? Bedenk samen verschillende mogelijkheden. Kinderen die dit moeilijk vinden kun je op weg helpen door steeds om de beurt iets te bedenken. Elke oplossing schrijf je op een apart kaartje. Bedenk dat je nog geen keuze hoeft te maken of iets wel mogelijk is. Het rubriceren komt immers later.

Voorbeelden van oplossingen die op de kaartjes kunnen staan bij een kind dat regelmatig conflicten heeft in de groep:

- naast een ander kind gaan zitten
- iemand iets vragen
- een complimentje geven
- mijn werk afmaken
- zeggen: hou op!
- terugschelden

Bij jonge kinderen kun je twee voorbeelden noemen waaruit hij kan kiezen.

Stap 3 Naar de oplossing

Vertel het kind dat je blij bent met zo veel oplossingen en dat je samen gaat kijken welke van deze oplossingen het meest handig is om te gaan oefenen. Noem elke keer de oplossing op die op het kaartje staat en beslis samen of hij bij zon

(heel handig om te leren) of bij halfbewolkt (een beetje handig, maar lastig om te leren) of bij regen (minder handig) hoort.

Stel het kind vragen als:

- Wat zou er gebeuren als je deze vaardigheid zou laten zien?
- Wat zou de ander (leraar, klasgenootje enzovoort) dan doen?
- Hoe zou het voor jou zijn als je dit heel goed kon?
- Wat kunnen de voordelen zijn van deze vaardigheid?

Stap 4 naar de te leren vaardigheid

Vertel het kind wat je knap vindt in zijn verhaal: noem kwaliteiten of effectieve vaardigheden die je hebt gehoord. Spreek het vertrouwen uit dat hij de nieuwe vaardigheid kan leren. Kies samen een te leren vaardigheid uit de kaartjes die bij zon liggen. Kies een vaardigheid die dicht bij de kwaliteiten en huidige vaardigheden van het kind liggen. Bijvoorbeeld: een kind dat bedachtzaam is en afwachtend (kwaliteit: denkt na voordat hij iets doet) kan beter eerst de vaardigheid 'weglopen en naast een ander kind gaan zitten' leren dan de vaardigheid 'hou op! roepen'.

Stap 5 Het plan

Maak samen met het kind een plan om de komende week te oefenen. Vertel het kind dat hij de vaardigheid nog niet meteen heel goed hoeft te beheersen: hij mag immers eerst oefenen. Vertel dat je een volgende keer als je hem spreekt nieuwsgierig bent naar hoe het oefenen is gelukt. Bespreek samen welke naam hij de vaardigheid wil geven en beschrijf de verdere stappen in *Mijn Kids' Skills Vaardighedenboek*.

Laat het kind een totemfiguur of een dier kiezen die de vaardigheid al heel goed kan.

Bespreek welk hulpje hij goed kan gebruiken, bijvoorbeeld

- stevige sportschoenen aandoen op de dag dat hij gaat oefenen
- iets wat een supporter (juf, ouder) kan doen of zeggen
- een plaatje van totemfiguur, dier of de naam van de te leren vaardigheid op zak

Bewaar de andere kaartjes. Hieruit kan een kind de volgende vaardigheid kiezen als dat nodig is.

Met jonge kinderen kan het lastig zijn om een gesprekje te voeren. Kies er dan voor om alleen met het zon-kaartje te werken. Observeer het kind en wanneer hij gedrag laat zien richting het doel kun je samen een sticker plakken op het zon-kaartje: het oefenen is hem gelukt! Doe dit wel direct nadat je de vaardigheid hebt gezien en waardeert. Wanneer er een lange tijd tussen het gedrag en de waardering zit zal een jong kind niet altijd het verband zien.